

Masalarda Koşutluk

PROF. DR. ÜMMÜHAN TOPÇU¹

Öz

Edebiyat araştırmalarında üslup konusuna az yer verilmektedir; oysa edebiyat malzemesi dil olan bir sanattır ve üslupbilim, "edebilik"i sağlayan şeyin dille ilgili boyutunu anlamlandırmaya çalışır. İlk akla gelen, yazar üslupları yanında, bir devre, bir türe türe bağlı üslup özellikleri de edebiyat araştırmaları açısından önemlidir.

Üslupbilim adına sözcük ve yapı taramalarıyla başlayan betimsel çalışmalar, biçembilim adı altında daha farklı dikkatlerle genişlemiştir. Bu incelemelerde standart dilden farklılaşmalar, özel yapı taslaklarındaki yoğunlaşmalar anlamlandırılmaya çalışılmaktadır.

Ayrıntıya odaklanma zorunluluğu, üslupbilimsel çalışmalarda makale hacminde inceleme yapmayı güçleştirdiği için sahada, üslubun alt başlıklarına odaklanan incelemeler gözlenmektedir. Bu kapsamda yineleme, önceleme ve sapma başlıklarında pek çok araştırma olmasına rağmen, koşutluk başlığı yeterince değerlendirilmemiştir.

Bu çalışmada, masallar üzerine yapılacak bir üslup incelemesinin türe dair veriler oluşturacağı varsayılmış; farklı derleyicilerle (Kösenin Tavşanı, Pertev Naili Boratav; Gelincik Günü, Eflatun Cem Güney) yazıya aktarılan iki Türk masalı koşutluklar açısından incelenmiştir. İncelemede, betimsel veri analizi kullanılmış; Guy Cook (2001) ve Ünsal Özünlü'nün (2001) araştırmalarında kullandığı dilbilgisel, sesbilgisel ve anlamsal koşutluk türlerine dair veriler taranmış; bulgular değerlendirilmiştir.

Masalarda dinleyenin kolay anlamasını sağlamak, anlatımı güzelleştirmek amacıyla koşutluğun hem yapısal hem anlamsal düzeyde etkin kullanıldığı; anlatıcıdan anlatıcıya, masaldan masala özellikle sözdizimsel koşutlukların değişebildiği görülmüştür. Bu koşutluk oluşturma oranları anlatıcıya göre değişse de bulgular, ortak özellikleri olan bir masal üslubunun varlığına işaret etmektedir. Öte yandan fonetik koşutluklar ve zengin yineleme biçimleri başta olmak üzere koşutluklarla zenginleştirilmiş masal dilinin şiir dilinin öncülü olduğu da koşutluk üzerinden bir kez daha doğrulanmıştır.

Anahtar kelimeler: üslup, koşutluk, masal dili, Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney

PARALLELISM IN FAIRY TALES

Abstract

Although literary studies pays little attention to the question of style, stylistics attempts to improve the idea of "literariness" because language is the medium of literature. Along with writers' styles, stylistic elements that are specific to a time period or genre are crucial for literary analysis.

Descriptive studies, initiated with word and structure scanning, regarding stylistics, have expanded and received distinct emphasis. These studies attempt to explain the concentrations in specific structure drafts and the deviations from the regular language.

¹ Başkent Üniversitesi, ubtopcu@baskent.edu.tr, ORCID:0000 0003 1509 8445

Gönderim tarihi: 2 Temmuz 2024

Kabul tarihi: 26 Ağustos 2024

Studies, which focused on the subheadings of stylistic analysis, are apparent in the field since it is challenging to assess the amount of articles because stylistic studies require distinctive attention in detail. In this context, parallelism has not received enough evaluation although there are several research on the subjects of repetition, prioritizing, and deviation.

In this study, it was assumed that a stylistic analysis of fairy tales would produce data on the genre; two Turkish fairy tales transcribed by different compilers (Kösenin Tavşanı, Pertev Naili Boratav; Gelincik Günü, Eflatun Cem Güney) were examined in terms of parallelisms. The review employed descriptive data analysis, information on the types of grammatical, phonological, and semantic parallelisms, utilized by Ünsal Özünlü and Guy Cook in their study was scanned and the results were assessed.

It was observed that parallelism is employed skillfully in fairy tales at both the structural and semantic levels to facilitate comprehension and enhance the story and that syntactic parallelisms, in particular, could vary among narrators and between stories. The results indicate that there is a common fairy tale style, even though the rates of producing parallelism differ, based on the storyteller. However, parallelism has once again demonstrated that the language of fairy tales, rich in parallels, particularly phonetic parallels and complex forms of repetition, is the ancestor of poetry.

Key words: style, parallelism, fairy tale language, Pertev Naili Boratav, Eflatun Cem Güney

GİRİŞ

Üslup, bir değerlendirme ölçütü gibi günlük dile kadar yerleşmiş bir kavramdır. Kısaca anlatılmak istenen şey, seçilen sözler, muhatap arasında uygunluk arayışını ifade eden söz, Aristo'dan itibaren retorik kavramı etrafında sistemli değerlendirmelere konu olmuştur. Batı'da yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren üslupbilim yeni bir ivme kazanmış; bunda Charles Bally'nin, üslup araştırmalarının somut ölçütlerini oluşturma çabaları etkili olmuştur (Özünlü, 2001, s. 40).

Edebiyat, her zaman üslup tartışmalarını beraberinde sürükler. Üslup incelemeleri de süreç içerisinde farklılaşır. Klasik üslup incelemesi daha çok betimseldir ve edebi metnin anlamını şekillendiren duygusal, estetik, öğretici değerlerine yoğunlaşır (Aktaş, 1986, s. 82). Dilbilim alanının genişlemesiyle metin işçiliğinde bazı dil tercihlerinin sorgulanması gündeme gelir. Üslup yerine dilbilime dayanan çalışmaların bazılarında bir yazar ya da topluluğun dil kullanım alışkanlıkları anlamında biçem/ deyiş kavramları kullanılmaya başlanır. Özünlü, tekrarlayan bu yapıları, standart dilden farklılaşmalar olarak ifade eder (Özünlü, 2001, s. 31). Bu araştırmalarda biçim ses bilgisinden anlam bilgisine uzanan belli yapıların metin içerisinde bir örüntü oluşturup oluşturmadığı anlaşılmasına çalışılır [Ülsever (1990), (Özünlü, (2001), Gökalp Alparlan (2012), Turan (2012), Mangır (2023)...].

Üslup araştırmaları, dilin kullanım zenginliğini somut örneklerle bağlar. Tür, dönem, yazar üslubuna dair her bir çözümleme; metni oluşturan öğelerin yapısı ve anlamına ilişkin farkındalığı artırır. Edebi eser çözümlemelerinde dile odaklanan bu yöntemleri yaygınlaştırmak, ana dili ve edebiyat eğitimi sürecini de destekler.

Yazma eyleminin belli bir süreçte edinilen dil içerisinde farklı kategorilerde seçimler yapılarak gerçekleştirildiğinden yola çıkan dilbilim temelli üslup incelemeleri, betimleyici incelemelerden farklılaşmaktadır. Ünsal Özünlü, bu incelemelerin hangi noktalara odaklanacağını, hangi başlıklarda toplanacağını açıklayan ve bunları Cahit Külebi, şiirleri üzerinden örneklendiren(2001) isimlerden biridir. Özünlü'ye göre; ayrıntılı çözümlenmeler gerektirdiği için öneleme (foregrounding), yineleme (repetition), koşutluk (parallelism) ve sapma (deviation) başlıkları, araştırmalarda bütün olarak incelenebileceği gibi ayrı ayrı da ele alınabilir (Özünlü, 2001, s. 74). Üslup değerlendirmelerine yineleme, sapma başlıkları yerleşmiş görünmektedir; ancak koşutluk(paralellik)'la ilgili incelemeler çok azdır.

Üslup başlığı altında kısaca değerlendirilen koşutluklar dışında, daha ayrıntılı sayılabilecek birkaç araştırma vardır: Kerime Üstünova, Dede Korkut Destanları'nda sözdizimsel koşutluklar (1998) içerisinde eksilteli yapılara odaklanır. Divan edebiyatı eserlerinde üslup, metin tamirinde kullanılan önemli bir araçtır. Dilçin, bir çalışmada Divan edebiyatı metinlerini doğru anlamak için koşutlukları görmenin şart olduğunu örneklerle açıklar (2000, s. 33). Fuzulî'nin *Farsça Divan'*ının önsözündeki ifadelerinden yola çıkarak Divan şiirinde sözün sıralanışının zaman zaman anlamın üzerine çıkarak onu yönlendirdiğini belirtir. Özünlü'nün çalışmalarından biri de "Cahit Külebi Şiirlerinde Koşut Yapılar" (2001)'dir.

Üslupla ilgili çalışmalara metin üretme sürecinin başındaki türlerden başlamak ve edebi eser kataloğunun ana malzemesini bir de bu dikkatle adım adım gözden geçirmek, üslubun değişimini izleme imkânı sağlar. Edebiyatların anlatma geleneğinin ilk örnekleri içerisinde masallar vardır. Masallar hem halk kültürünün anlatma geleneği hem de kendine has renkli dil özellikleriyle dil kullanımlarına dair değerlendirmelere katkı sunar.

Kökene çok eskiye dayanmasına rağmen masalların kültürel değerleri sonradan anlaşılmıştır; onları değerli kılan unsurlardan biri de dilleridir. Boratav'a göre "Halk masalının sözlü gelenekte eriştiği bir üslup, dil ve ifade olgunluğu vardır." (1958, s. 11). Onlar, çocuğa ana dilinin türlü hünerlerini: kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini ilk gösteren metinlerdir. Başka bir araştırma; gelişme sürecindeki çocuğa oyun dilinin ritmini, sesletim özelliğini, ses uyumunu duyumsatma ve söyleyiş kıvraklığını öğretme bakımlarından masallar ve özellikle masal girişlerinde dillendirilen tekerlemelerin önemini ortaya koyar (Arslan, 2017, s. 76). Farklı yöntemlerle masal dilini incelemek, literatürü destekleyecek farklı veriler sağlayacaktır.

Bu düşünceyle araştırmada iki masalda koşutluklar incelenmiştir. Taramaya esas olan iki masalın ilki Pertev Naili Boratav'ın bir kısmını kendi annesinden dinlediği, bir kısmını öğrencilerine derlettiği masallarla oluşturduğu *Az Gittik Uz Gittik* (1969) kitabından alınan "Kösenin Tavşanı"²; diğeri ise Eflatun Cem Güney'in 'masal anlatıcısı diliyle derlediğini' belirttiği *Masallar*(1990) kitabından alınan "Gelincik Günü"dür. Bu yolla, farklı derleyicilerden literatüre kazandırılan masallarda koşutluğa dair bulguların farklılaşp farklılaşmadığı da anlaşılmaya çalışılmıştır.

Bu nitel araştırmada metin analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada ilk olarak koşutluk kavramına dair veriler ana hatlarıyla tespit edilmiş ve ardından bunların metinlerdeki örnekleri taranmış; bulguların metinlerdeki işlevi değerlendirilmiştir.

² Çalışmada çok sık kullanılan bu isim KT olarak, Gelincik Günü Masalı da GG olarak yazılacaktır.

A. KOŞUTLUK NEDİR?

Dillerde, doğal kullanım sürecinde anlatım ve anlamı destekleyecek bazı yapı unsurları gelişir. Yapılan incelemelerde tür, yazar, dönem gibi değişkenlerde, dile bağlı bu yapıların bazılarının öne çıktığı gözlenir. Bunların tür, yazar veya dönem bazında eserlere yansıtılma biçimlerinin taranması; üslupbilim kadar Türk dilinin imkânlarının tespitine de imkân sağlar.

Biçembilime dair araştırmalarda koşutluk, bir ara başlık olarak açılır ve birkaç örnekle geçiştirilir. Kavram, eşdeğer fikirleri ifade etmek için eşdeğer gramer öğelerinin veya eşleşen cümle yapılarının kullanılması (Özünlü, 2001, s. 160); metni oluşturan cümlelerin birbiriyle gramer ve anlam bakımından benzeşmesi (Üstünova, 1998, s. 161) olarak görülür. Konuyu ele alanlar, tanımlamaktan çok bu yapıların metne katkılarını gündeme getirir. Koşutluğun; metnin yalınlığına katkı sağladığından (Özünlü, 2001, s. 160), metinde bir düzen ve birlik oluşturduğundan (Üstünova, 1998, s. 161), cümleleri açık ve anlaşılır kıldığından (Özünlü, 2001, s. 160) veya metne kuvvet kattığından (Kirsznar-Mandell, 1995, s. 122) söz edenler; aslında dilin iletişim işlevini desteklediğini söylemiş olurlar.

Bu dil yapılarını kullanmak, dili estetize etmeye de katkı sunar. Koşutluktan söz edilirken kullanılan uyum (Üstünova 1998, s. 161; Cook 2001, s. 140), denge ve simetri (Kirsznar-Mandell, 1995, s. 122) kavramları estetik işlevle ilgilidir. Özetle koşutluğun, dilin iletişimsel ve estetik işlevlerini destekleyen yapı unsurlarından biri olduğu söylenebilir.

Koşutluk türleri

Doğrudan koşutluğa dair sınırlı sayıdaki çalışmada farklı alt başlıklar gözlenir. Söz gelimi Cook, koşutluktan söz ederken dilbilgisel, fonetik ve anlamsal koşutluk başlıkları açar (Cook, 2001, s. 140). Somacarera yazısını anlamsal koşutluk üzerine yapılandırır (2020). Özünlü, Cahit Külebi şiirlerini koşutluklar açısından incelerken söz dizimi, yineleme, eşdizim yoluyla oluşan koşutluklardan örnekler üzerinde durur (2001, s. 155-163). Üstünova ise Dede Korkut destanlarında sözdizimsel koşutluğun eksilteli yapılarıdaki görünümünü değerlendirir. Görüldüğü üzere araştırmalarda, koşutluğun farklı türleri tek bir metinde örneklenebildiği gibi bazen birkaçına ağırlık verildiği de olur.

B. "GELİNCİK GÜNÜ" VE "KÖSENİN TAVŞANI" MASALLARINDA KOŞUTLUK

Biçembilim incelemeleri dili üreten kaynağa dair de yorum imkânı sağlamaktadır. Folklor, bir toplumun çağlar içerisinde ürettiği kültürel malzemenin tamamını anlamlandırmaya çalışır. Bunlar içerisinde masal, atasözü, ninni, ağıt, türkü, mani... gibi dile dayalı bir hazinenin farklı yönlerinin araştırılması gerekir. Turan, farklı türlerden seçtiği örnekler üzerinden folklorik metinlerin biçimine dair değerlendirmeler yaparken koşutluğa da değinir: "Folklorik metinlerde aynı yapısal modelin sıklıkla yinlendiği ve bir koşutluğun var olduğu görülmektedir. Buna göre folklor bağlamında koşutluk, farklı yapısal modellerin aynı ya da farklı gösterge alanlarında benzer ya da yakın anlamlı bir biçimde, sözce olarak yinelenmesi şeklinde tanımlanır." der ve koşutluk örneklerini atasözlerinden seçer (2012, s. 33).

Verilerin yoğunluğu bu çalışmada Cook'un ve Özünlü'nün önerdiği dilbilgisel, fonetik, anlamsal koşutluk başlıklarını açmanın uygun olduğunu göstermiştir. Geniş örneklem oluşturan

yinelemeler, fonetik koşutluk; anlamla ilgili görüldüğü için de tezat, anlamsal koşutluk içerisinde ele alınmıştır.

B.1. Dilbilgisel koşutluk

Dilbilgisel koşutluk, metnin bağdaşıklığını destekleyen, bütünlüğünü sezdiren en önemli unsurlardan biridir. Bir metinde aynı sözdizimsel yapıların, aynı eklerin kullanılması gibi hiç ek kullanılmaması da koşutluk oluşturabilir; sıralı cümlelerin çoğunda bir koşutluk söz konusudur. Benzer şekilde ister sözcük grubunu, ister cümleleri birbirine bağlasın; bağlaçlar da koşutluk örneklerini zenginleştirir.

B.1.1. Sözdizimsel koşutluklar:

Sözdizimi, dilin sıralama eksenine ilgili bir yapıdır ve burada “yan yana bulunan kelimeler, görev birimi bağıntılarını verir. Yan yana bulunan ve sentaktik bütün oluşturan ana yapı, gruplara ayrılarak hangi parçalardan oluştuğu belirlenir.” (Güven, 2018, s. 62). Bu ekseninde görülen tekrarlar, koşutluklar oluşturur. Genellikle konuşmalarda, dualarda, şiirlerde ve reklamlarda kullanılan sözdizimsel kurgu tekrarlarının güçlü bir etki oluşturduğu düşünülür (Cook, 1992, s. 134). Üstünova, “(C)ümlede büyük birlik oluşturmada en önemli görevlerden biri de sentaktik paralelizme düşer.” (Üstünova, 1998, s.161) ifadesiyle aslında metinde bu koşutluğun bağdaşıklık sağladığını belirtir; ancak ‘bağdaşıklık’ yerine ‘büyük birlik’ kavramını kullanır.

Cümle yapısının aynı olması, anlamayı kolaylaştırır. Örnek masallarda kısa cümle kalıpları sıklıkla kullanılır. Bunlardan birinde özne, dolaylı tümleç ve yüklem kalıbı kullanılmıştır. GG masalında cümleler sıfatlarla genişletilmiş olsa da yapı aynıdır:

ö+dt+y dizimi

GG	KT
Gelincik bağında kim var, kim yok bey oğlunun önünden geçmiş. Sen halden, yoldan anlar, güngörmüş birine benziyorsun; acep Şu beni yakıp yandıran vefasız da Gelincik Gününe katıldı mı dersin? Her biri bir dala taş atmış ... Bu dertli kulun dertten anlar ancak.»	Bu adam da eve geliyor Çoban çuvala yanaşiyor. Bunun malı mülkü de Köse'ye kalıyor.

Aynı yapıda “Germen beyinin **başı önüne düşmüş.**” gibi anlamca kaynaşmış olan ifadeler de vardır.

Özellikle iç cümlelerle oluşturulan nesne yüklem (n+y) kurgulu yapı, masallarda sıklıkla kullanılır; iç cümle geniş de dar da olsa, yapı tekrarı kendini hissettirir. Bu yapı, KT masalında dikkat çekecek sıklıkla kullanılır.

n+y dizimi

GG	KT
İlâhi oğul, demiş, Pınar başları tekin değildir, derler.	«Buna bu akıllı karısı öğretmiştir. Şunun karısına bir oyun oynayayım.» diyor. “Ulan köse beni gene aldattı. Bu sefer şunu denize atayım.» diyor. «Ulan, atmadan evvel şunu bir dövüyüm.” diyor. «Ne diyorsun?» diyor. “...” diyor

KT masalında aynı yapının özneli hâli sıkça kullanılırken GG masalında hiç kullanılmaz:

ö+n+y dizimi

GG	KT
	Misafir de bunu tavşan dedi sanıyor. Kadın: «Herif, sen deli mi oldun? Tavşan haber getirir mi?» diyor. Kadın da: “Herif, Köse seninle seninle eğlenmiş.” diyor. Adam: «Aman, sen bilirsin. Bu düdüğü bana sat.» diyor. Köse de: “Şimdi buraya bir adam gelecek. Bana kızını vermek istiyor. Ben de almıyorum.» diyor. Herif meseleyi anlatıyor.

Durum tespitiyle veya zaman vurgusuyla başlayan cümlelerin farklı öğelerle zenginleşmiş hâlleri, her iki masalda sıkça kullanılır; burada özellikle öznenin açıkça belirtilmediği yapılar dikkat çeker. Bu yapının masal türünde tercih edilmesinde, zamanın ve olayların hızla değişmesini dinleyenin takibini kolaylaştırma amacı sezilir:

z+y dizimi

GG	KT
Bundan sonrası, düğün bayram... Şimdi, dilim varmıyor... Gel zaman, git zaman büyümüş, boy atmış; ... Sonra da alladı, pulladı; ...	Hemen yatırıp kesiyor. Pek hoşuna gidiyor.

z+ö+y dizimi

GG	KT
Eee, ferman olur da kim boyun eğmez. Bey oğlunun ağzından alacağını alınca gözleri velfecri okumaya başlamış:	Vaktin birinde bir köse varmış.

z+n+y dizimi

GG	KT
	Sonra da düdüğü öttürürüm: Sonra da düdüğü öttürüyor: Sonunda düdüğü pahalıca satıyor.

KT masalında bu yüklem ve dolaylı tümleçten oluşan kısa cümle yapısı, belirgin bir koşulluk oluşturur; bu yapı masalda hâl dönüşümü durumlarında kullanılır ve KT masalını kesitlendirir; bu kesitler metnin dinleyenine takip kolaylığı sağlar:

y+dt dizimi

GG	KT
	Geliyor Köse'nin evine. Götürüyor deniz kıyısına. Dönüyor köyüne.

Bu örnekler, masal türüne dair yapı unsuru ortaklıklarından genelleyici şekilde söz etmenin mümkün olmadığını; ancak masalların kendi içerisinde tekrar eden söz dizimi yapıları gözlemlendiğini, bunların yer yer masalın kesitlenmesinde işlevsel rol üstlendiğini gösterir.

B.1.2. Sıralı cümlelerdeki koşutluklar:

İster konuşma ister yazı dili olsun, Türkçede sıralı cümleler sıkça kullanılır. Sıralı cümlelerde öge dizilişi açısından koşul yapılarının kullanılması, cümledeki ilişkilerin anlaşılmasını kolaylaştırır; elbette bu sıralama, metinde gizli bir ritim de oluşturur. Üsütnova, Dede Korkut destanlarında gözlemlendiği bu yapıyı değerlendirir; ona göre öğeleri aynı olan cümlelerle yakın olan cümlelerde küçükten büyüğe, büyükten küçüğe bir akış olabilir; bu bir ters yineleme gibi algılanmalıdır (1998, s. 165). Örnek metin olarak ele alınan her iki masalda da bu koşutluğa örnekler bulunmaktadır:

GG		KT	
Senin anlayacağın, bülbül oğlun, gül kızlardan birini rüyasında görmüş; bütün ah ü zârı bu imiş.	ö+n+y, ö+y	Karıya: «Ne yavaş iş görüyorsun...» diye kızıyor. Hemen yatırıp kesiyor.	dt+z+y /z+y
Gayri ferman senden, derman Gelincik bağından.	z+ö+y, ö+y	düdüğü öttürüyor, bakıyor ki ne kalkan var ne bir şey. «Ulan köse beni gene aldattı. Bu sefer şunu denize atayım.» diyor.	n+y; y+n/ n+y
gölgede kilim, kilimde bir kız, ağzında sakız;...	(..., dt+ö, dt+ö,dt+ö; ...)	Misafir gelip öğle olunca Köse tavşanı çıkartıyor: Biraz sonra kadın da yemeği getiriyor.	z+ö+n+y/ z+ö+n+y
...ne yerini biliyormuş, ne adını; ne yaylasını biliyormuş, ne yurdunu...	(n+y,n, n+y,n)	«Hadi. Ablan yemek yapsın da al gel.» diyor, tavşanı salıveriyor.	n+y; n+y
Gün olmuş, daldan dala şahin uçurmuş; gün olmuş, dağdan dağa ceylan kaçırmış.	z+dt+n+y, z+dt+n+y		
(Pınar başları tekin değildir derler) bir pîr gülmüş yüzüne ve bir peri görünmüş gözüne; serviye benziyormuş dallar içinde, kokuya benziyormuş güller içinde...	ö+y+dt /ö+y+dt; dt+y+dt, dt+y+dt		

(Gayri) ferman senden, derman Gelincik bağından.	(ö+dt, ö+dt		
---	----------------	--	--

Aynı ögelerle olmasa da az ögeli cümlelerle kurulan sıralı cümlelerin, öge dizilişi ortaklıklarının her iki masalda kullanılması; anlatma geleneği ve türe dair bir üslup özelliği olarak değerlendirilebilir.

B.1.3. Bağlama unsurlarıyla koşutluk:

Dilbilim, kullanımın standart özelliklerin dışında pek çok işlevi ortaya çıkardığı için sözcüklerin tür özellikleri değil kullanımına odaklanılması gerektiğini savunur. Koç'un bağlaç tanımında bu dikkat vurgulanır: "Türkçede bağlaçlar, bağlama görevlerinin yanı sıra ek görevler de yüklenirler. O kadar ki, kimi zaman, bu ek görevler, bağlama görevinin de önüne geçer." (1990, s. 181) Bağlaçlar bir yandan sözcük, sözcük grubu, cümleleri bağlanma görevi üstlenirken bu farklı işlevleri de yerine getirebilir. *Yalnızca/ama aynı zamanda hem/ve. ya/veya, ne/ne* bağlaçları çoğunlukla eşleştirilmiş ögeleri bağlamak için kullanılır. KT masalında *de, ne... ne* bağlaçları tuzağa düşen adamın aldanışını ve Köse'nin planının işlediğini vurgulamak için üç farkı bağlamın sonunda kullanılır; özetleyici cümleye katkı sağlar. Bu koşutluk, metni birbirine bağlayarak tutarlılığı artırır. GG'de bu kadar işlevsel olmasa da onda da bu bağlaçların anlamı destekledikleri görülür:

GG	KT
Ben kulunuz, kurbanınız ne inciyim, ne cinciğim ³ ... Bir çift sözü bile çekip ağzından alamamışlar. ... delisi de bulunur, badelisi de ...	Biraz sonra kadın da yemeği getiriyor. Misafir de bunu tavşan dedi sanıyor. Kadın da davranıp kalkıyor. ne gelen var , ne giden ne kalkan var ne bir şey

Metinde sıklıkla kullanılan ama bağlacı zıtlık işlevini başında bulunduğu kelimenin anlamından alır (Kerman, 2003, s. 1133). GG'de yaygın olarak kullanılan bu bağlaç, bir dizideki ögelerle, eşleştirilmiş ögeler arasındaki uyumsuzluğu belirtir. Anlatılarda kader karşısındaki insanın zayıflığını vurgulamak için bu bağlaçtan yararlanır:

GG	KT
Birbirinin elinden badeler içmiş, dünyalarından geçmişler ama ne yerini biliyormuş, ne adını; ne yaylasını biliyormuş, ne yurdunu... ...sen iki tekerleyip bir yuvarlıyorsun ama ben böyle kapalı sözlere anahtar uyduramam Onlar da bir zaman bermurad olup demlerini, devranlarını sürdürmüşler ama bu fâni dünya kime kalmış ki... Şu bey oğlu misali çevreler atmıyorlar ama kırk güne varmadan şekerleri ezilip, şerbetleri içiliyor.	

³ Eklerin yazımında metne sadık kalındığı için alıntılarda TDK'nin hâlen önerdiği yazımdan farklılıklar vardır.

<p>Ama neylersin, ad benim, ar benim; ...</p>	
--	--

Özellikle ilk örneklerde kahramanın çaresizliğini vurgulamak için kullanılan “ama” bağlacı son cümlede talihin dönüşüne işaret eder...

B.1.4. Ekler düzeyinde koşutluk:

Çekim unsurlarının koşutluğu, metinlerin bütün olarak algılanmasını, tutarlılığını destekler. Masalların genel çekim unsuru olan bilinmeyen geçmiş zaman, bu masallarda da yaygın kullanılmıştır. Örnek masallarda özellikle diyaloglarda geniş zaman ve şimdiki zaman çekimleri belli paragraflarda bir seri olarak gözlenir. Yer yer, bir koşutluk oluşturacak şekilde ardı ardına, dilek istek kipi çekimlerine de rastlanır. Koşut kullanım esas olmak üzere kip tercihlerini anlatıcı belirlemiş görünür:

GG	KT
<p>Bir varmış, bir yokmuş. ...bir bey varmış... bir oğlu varmış. ... büyümüş, ... delikanlı olmuş; «... gözünden tanırım; ... oturur musun, ... bağlasalar durmaz ... düşmez; ...ne var ...batmaz, batmaz ... gani gönüllülük eder ... dua ederim; ...” “... götürüyor. ...seyran eyliyor; ...devran eyliyor. “Müjdeler ola ... müjdeler ola! kement ola, boynuma dolana...»</p> <p>...dünyasına küsmüş birini bulur da kan alacak damarından yedi damla kan alır; yedi sabah bal şerbetine katar da, içirirsen oğluna, yetmiş iki damarından bir damarı ona çeker, yetmiş iki günde bir olsun, dizini kırar da, dizinin dibinde oturur.</p>	<p>Bir varmış, bir yokmuş. Vaktin birinde bir köse varmış. Bu köse bir gün bir tavşan tutuyor. Tavşanı çuvala koyuyor, götürüyor tarlaya. Karıya da gelip diyor ki: «Bugün tarlaya misafir gelecek. Yemek yap” Misafir gelip öğle olunca Köse tavşanı çıkartıyor:</p>

B.2. Fonetik koşutluk:

Ses tekrarı: Ses, hece tekrarları, bazen kelime tekrarları metnin ritmini artırdıkları için mensur metinlerin de dilini estetize eder. Aliterasyon ve asonans ses düzeyinde koşutluk aracı olarak masallarda yaygın olarak kullanılır:

GG	KT	
Bir birim, gölgede kilim, kilimde bir kız, ağzında sakız; gözleri boncuk boncuk, gül dalında bir tomurcuk...(k/cuk) Gördünüz ya, tâ nereden atmış kılıcı, varıp nerede oynamış bir ucu!(n) Sen halden, yoldan anlar, gün görmüş birine benziyorsun; acep Şu beni yakıp yandıran vefasız da Gelincik Gününe katıldı mi dersin?(n) Senin anlayacağın, bülbül oğlun, gül kızlardan birini rüyasında görmüş; bütün ah ü zârı bu imiş.(ü) Saklayacak ne var sanki; küsmesine dünyana küsmüşsün ya, nasıl deyim, beyzadelerin giydiği atlas, atlasa iğne batmaz, batmaz ama, ...(a) Gayri ferman senden, derman Gelincik bağından.(erman) Olmaz olası bir oğlum var, avarenin biri; yazı kuşu, yaban taşı...(bir,ol-,ya,şi) bir yanda gelinlik kızlar salınıp seyran eyliyor; bir yanda ergen delikanlılar dolanıp devran eyliyor.(nıp...eyran; _nıp ...evran)	«Benim oğlum, uşağım yok.”(m) «Almam, almam!» diye bağırırmış.(m) Karı ben sana tavşanla haber yolladım a Tavşan kaç kaç dağa doğru gidiyor.(a) Köse biraz nazlandıktan sonra tavşanı pahalıca satıyor. (a) “ Herif, Köse seninle seninle eğlenmiş.”(e) Herif bakıyor, ne gelen var, ne giden. Geliyor eve.(e) Kendi karısının boynuna bir bağırırsak sarıyor(n)	
GG	KT	
İstanbul'un atları, dizim dizim dizilir; martıların kanatları, süzüm süzüm süzülür...		

Sözlü kültürün anlatma geleneği içerisinde nesir, nazım çoğunlukla karışır. Bu özelliğin görece daha az gözleendiği masallarda ses tekrarları metnin akıcılığını ve ritmini destekleyen bir unsur olarak masal dilini şiir diline yaklaştırır. Yukarıdaki örnekler dışında her iki örnekten alınacak herhangi iki cümlede bu zenginliği görmek mümkündür.

Yineleme: Günlük dilde sözcük yinelemeleri dil kapasitesinin yetersizliği anlamına gelebilmektedir. Oysa doğru yerde kullanılan yinelemeler, ifadeyi estetize etmenin de en önemli araçlardan biridir ve bu yinelemeler edebi metinlerde çokça kullanılır (Özünü, 2001, s. 115). Özünü,

sözdizimsel koşutlukların da bir yineleme türü olarak isimlendirilebileceği görüşündedir (2001, s. 123).

GG'de "bey" 18, "oğlu" 15, "oğul" 5, "dert" ifadeleri, 10 yerde; KT masalında "Köse" 26 yerde, "diyor" 24, "adam" 11, "sat" 6, "diyor" ifadeleri, 24 yerde tekrarlanır. Bu tekrarların dinleyerek metni algılayan kişilerin metni takip etmesini kolaylaştırıcı bir işlevi olduğu açıktır. Bunun dışında metnin tutarlılığını, bütünlüğünü de destekleyen tekrarlar, cümle içlerinde bir vurgu oluşturur; bu vurgu metnin anlamını destekler.

GG	KT
<p>Bey oğlunun sağına geçmişler, soluna geçmişler, allem etmişler, kallem etmişler, nafile...</p> <p>Neyse, sabrını tüketmeyim oğul; saçımı, başımı bu yolsuzun yolunda ağarttığımı bilenlerden biri yaşıma başıma acıdı da, Koca nine dedi; ebeden, dededen kalma bir devadır; dünyasına küsmüş birini bulur da, kan alacak damarından yedi damla kan alır; yedi sabah bal şerbetine katar da, içirirsen oğluna, yetmiş iki damarından bir damarı ona çeker, yetmiş iki günde bir olsun, dizini kırar da, dizinin dibinde oturur</p> <p>Saklayacak ne var sanki; küsmesine dünyana küsmüşsün ya, nasıl deyim, beyzadelerin giydiği atlas, atlasa iğne batmaz, batmaz ama, gani gönüllülük eder de yedi damla kanı çok görmezsen bana, ben de yedi gün, yedi gece dua ederim; belki Allah bir gönül barışıklığı verir sana.»</p> <p><i>Boşa koymuş, dolmamış; doluya koymuş, almamış; oğlunun derdinden deli divane olası gelmiş.</i></p> <p><i>...beyzadelerin giydiği atlas, atlasa iğne batmaz, batmaz ama</i></p> <p><i>Kim bulunmaz ki, Gelincik bağında, o bulunmasın.</i></p> <p><i>Onun derdi, bülbül derdi; bülbülün derdi, gül derdi.</i></p>	<p>Bir varmış, bir yokmuş. Vaktin birinde bir köse varmış. Bu köse bir gün bir tavşan tutuyor.</p> <p>Sonra da düdüğü öttürürüm: 'düttürü, düttürü! Kalk karı, kalk karı!' diye.</p> <p>Sonra da düdüğü öttürüyor: 'düttürü, düttürü! kalk karı! kalk karı!' diye.</p>

Görüldüğü gibi GG masalında yinelemeler, daha farklı işlevlerde, farklı biçimlerde ve daha sık kullanılmıştır.

B.2.1.Ön yineleme (anaphora): Yalnız şiir dilinde değil; seslenmeye, etkilemeye yönelik söylemlerde de yinelemelerden yararlanır. Tekdüzelik arkasından, bu tür yinelemeler etkileme amacı da taşıyabilir (Aksan, 2006, s. 218). Örnek metinlerde yinelemelerin koşutluk oluşturduğu açıkça gözlenmektedir. Özellikle KT'nda ön yinelemeler dikkat çekecek sıklıktadır. Bu yinelemelerle

anlatıcının bir vurguyla masalın anlaşılmasını desteklemeye çalıştığı söylenebilir. “Ulan” örneğindeki gibi cümle başı tekrarları öznenin ötekine bakışını da yansıtmaktadır:

GG	KT
<p>Gün olmuş, daldan dala şahin uçurmuş; gün olmuş, dağdan dağa ceylan kaçırılmış.</p> <p>De sen ana ol, de sen baba ol da dayanabilirsen dayan!</p>	<p>Köse bunu götürüyor.</p> <p>Köse bunu, bayırdan aşağı gelirken görüyor.</p> <p>Köse çuvalın ağzını bağlıyor, geliyor davarın yanına.</p> <p>Köse de: “Benim oğlum, uşağım yok....» diyor.</p> <p>Köse de: “Şimdi buraya bir adam gelecek.” diyor.</p> <p>Geliyor bakıyor ki Köse köyde bir sürü davarla gezip durur.</p> <p>Geliyor eve.</p> <p>Geliyor Köse'nin evine.</p> <p>Adam bu haberi duyunca: «Oy, Köse! beni de götür.» diye yalvarıyor.</p> <p>Adam pek kızıyor.</p> <p>Adam: «Aman, sen bilirsin. Bu düdüğü bana sat.» diyor.</p> <p>Öteki adam da az sonra geliyor.</p> <p>Öteki adam da çomağı kesmiş, geliyor çuvalın yanına, basıyor çuvala sopayı.</p> <p>Öteki adam da Köse gibi bunu tarlaya götürüyor...</p> <p>Ulan köse beni gene aldattı.</p> <p>Ulan, atmadan evvel şunu bir döveyim.</p>

B.2.2. *Art yineleme*: Bu yineleme, ifade sonunda yapılan tekrarlarla sağlanır. Bu tekrarlara, genelde masalların daha çok tekerleme kısımlarında rastlanır. KT masalında hem öge sıralanışı yinelemesinin hem art yinelemenin bir arada kullandığı cümlelere kesitlerin sonunda özel bir işlev yüklenir:

GG	KT
<p>Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde; cinler cirit oynarken, eski hamam içinde...</p> <p>Bu kıza Güllü derler, her tarafta ünlü derler...</p> <p>Boşa koymuş, dolmamış; doluya koymuş, almamış; oğlunun derdinden deli divane olası gelmiş.</p>	<p>Köse biraz nazlandıktan sonra tavşanı pahalıca satıyor.</p> <p>Sonunda düdüğü pahalıca satıyor.</p>

B.2.3. *Ters yineleme*: Tekerlemeler farklı dil kullanımlarının bolca kullanıldığı anlatımlardır; bu kullanımlardan biri de bir cümlenin sonunda kullanılan sözcüğün ardından başlayan cümlenin

başında kullanılmasıdır. GG’de bu yineleme örneği vardır. *Az Gittik Uz Gittik* kitabında tekerlemeler, bütün masalların başında söyleyenin kendi arzusunca seçtiği bir havuz hâlinde sunulduğu için, çoğunlukla tekerleme bölümlerinde görülen bu yinelemeler, KT masalında gözlenmez.

GG	KT
<p>Bir birim, gölgede kilim, kilimde bir kız, ağzında sakız...</p> <p>Boşa koymuş, dolmamış; doluya koymuş, almamış...</p> <p>...beyzadelerin giydiği atlas, atlasa iğne batmaz, batmaz ama...</p>	

Bu yineleme türünün ağırlıklı olarak tekerleme bölümlerinde kullanılması, bu yapıların olağan dünyanın sınırlarının daha çok ihlal edildiği tekerlemelerle şiirler arasındaki etkileşime örnek oluşturur.

B.3. Anlamca koşutluk:

Anlamca koşutluk, metinlerde aynı anlama gelecek, “aynı kapıya çıkacak” anlatımların kullanılmasıdır. Aslında masal, kıssa gibi geleneksel anlatılardan modern anlatılara kadar hemen her anlatımda bir anlam koşutluğundan söz edilebilir. Edebi sanat olarak görülen benzetme, tezat, kişileştirme, leff ü neşre de kavramlar arasında kurulan ilgi üzerinden bir anlam oluşturulur. Bu sanatlar geçmişten günümüze dilde yaygın olarak kullanılır ve bu kullanımların hepsinde anlamca bir koşutluktan söz edilebilir.

Anlamca koşutlukta koşut yapının bir üyesinde bulunan bir özellik diğerine aktarılır. Halk anlatılarında doğa unsurlarından ve kişileştirmelerden sıkça yararlanılır; GG masalında da yaşlı kadının bey oğlunun derdini, beye açıklarken kullandığı “onun derdi bülbülün derdi” ifadesi, bülbülle bey oğlu arasında kurduğu koşutluğun sonucudur. Aynı şekilde “bülbülün derdi, gül derdi” ifadesiyle de âşık olunan genç kızla gül arasında da bir koşutluk kurulur. Masalda yaşlı kadın gül, bülbül anlatısıyla koşutluk oluşturarak Bey’e öğrendiklerini, gencin aşk acısı çektiğini sezdirir.

Koşutluk bazı metinlerde 'ben' ve 'öteki' arasındaki dengeyi veya gerilimi yansıtmak için kullanılır. Özellikle KT masalında “Köse” ve “adam, herif, öteki” masalda bir salınım ve gerilim oluşturmaktadır. “Köse şöyle dedi.”, “Herif şöyle yaptı.” gibi birbirine koşut ilerleyen bir yapı vardır. Bu masalda, Köse’nin hamlesiyle başlayan ve her seferinde tuzağa düşen adamın yaptıklarıyla yükselen ve nihayetinde adamın denize atılmasıyla biten bir koşutluk da vardır. Buna bağlı eylemler de eklenirse masalın yükselen gerilimi daha iyi anlaşılabilir: Başlangıçta bir tavşanın ulak kullanılması, sonra düdükle ölen eşin canlandırılması, son olarak tılsımlı sözle malın artırılması vaatleri ve bunlara bağlı artan bedeller; masalda koşut olarak ilerleyen bir gerilim oluşturur.

KT’nda aynı sona, yani kösenin “misafirinin hep aldanmayla biten hamlelerinde tavşanın ulak olarak kullanılması, kesilen eşin dirilmesi ve nihayet çuvalda dövülerek denize atılma, bedeli artarak devam eden aldanışlar arasında bir koşutluk oluşturur. Çünkü bunların hepsi bir zaaf

ilgilidir; elde edilecek menfaatle ters orantılı bir bedelle olaylar sonuçlanır. Bu örneklerde koşutluk, genelleyci bir anlam oluşturur.

GG masalında ise, “Bir varmış, bir yokmuş. Develer tellal iken, pireler berber iken, bir memleketin birinde Germen beyi derler bir bey varmış.” diye başlayan masal “ ... bir akşam yorgun argın dönmüş saraya ve bir daha da eşikten adımını atmamış.”... “Nihayet kendisi mi akıl etmiş; yoksa fikrine bir giren mi olmuş, ne olmuşsa dört bir yana haber üstüne haber salmış” ... “Günlerden bir gün bey oğlu, kafes arkasında oturmuş da, kara kara düşünüp duruyormuş.” ... “Bundan sonrası, düğün bayram...” ifadelerinde geçen “evvel zaman içinde”, “bir aksam”, “nihayet”, “günlerden bir gün”, “bundan sonrası” zarfları metni kesitlemek için kullanılmıştır. Masalda başlangıç durumu ve hâl dönüşümleri de bu zarflarla anlatılmaya başlandığı için bu zarflar metinde aynı zamanda koşutluk oluşturmuşlardır.

GG masalı sonunda anlatılan olayla gençlerin birbirlerini görüp beğenmelerini sağlayan şenlik geleneği arasında da anlamca koşutluk oluşturulur.

Kavram alanı veya anlam alanı kuramına göre sözcükler insan zihninde tek tek değil, ilişkide bulunduğu sözcüklerle bir arada bulunur. Zıtlık da bu tür bir ilişkiyle metinlerde yer alır. Masallar, çatışma unsuru fazla olan metinler olduğu için içlerinde anlamca pek çok zıtlık barındırırlar. Bir önermenin yanına karşıtını koymak, metni anlamaya çalışan için şaşırtıcı olmakta, metnin etkisini artırmaktadır (Aksan, 2006, s. 114).

GG’nde prensin daldan dala şahin uçurması, dağdan dağa ceylan kaçırması enerjisine ve yaşama sevincine; saraydan çıkmayıp, başı ellerinin arasında sürekli düşünmesi, yaşam enerjisinin tükenmesine işaret ettiği için zıtlık oluşturur. KT’da denize atılan adamın köyde bir sürü malla dolaşması da çelişen olgulardır.

Masallarda pek çok metinde olduğu gibi zıt kavramlar da sıklıkla kullanılır. Her iki masalda da buna dair örneklerle karşılaşılr:

GG	KT
«Şu benim oğlumun derdini kim anlar, dermanın kim bulursa, ahretine karışmam ama evvel Allah dünyalığını tutarım, dilesin benden dilediğini!» diye. kapalı sözlere anahtar uyduramam fâni dünya kime kalmış ki... Kala kala o günlerden bir bu gelenek kalmış. bir yanda gelinlik kızlar salınıp seyran eyliyor; bir yanda ergen delikanlılar ...	Ben bununla karıyı, her istedikçe, öldürüp diriltiyorum. Bir varmış, bir yokmuşöteye beriye yollarım Herif bakıyor, ne gelen var, ne giden . Ben bununla karıyı, her istedikçe, öldürüp diriltiyorum.

Bu zıtlıkların metnin anlatımını canlandığı, anlatımda ifade edilen olgu veya durumun kapsamını genişlettiği görülür. Her iki durumda da zıtlıkların oluşturduğu koşut yapıların metnin etkisini artırdığı söylenebilir.

SONUÇ

Edebi eserlerin üslubu üzerine yapılan çalışmalar hem dile hem de edebiyata dair veriler oluşturma potansiyeline sahiptir. Dil kullanımlarının kendine has dokusuyla yansımaya başladığı ilk türlerden biri olan masallardan bu incelemelere başlamanın isabetli olduğunu iki masal üzerine yapılan çalışma ortaya koymuştur. Makale sınırlarına uygun olacak şekilde farklı derleyicilerle yazıya aktarılan iki masal üzerine yapılan çalışma, koşutluk adına farklı verilere ulaşmaya imkân tanımıştır.

Her şeyden önce iki örnek metinden elde edilen veriler, masal dilinin zenginliğini yansıtır. Dilbilgisel koşutluk örneklerinde sözdizimsel yapının masaldan masala büyük oranda değiştiği görülür. Kısa söz dizimi kalıplarının küçük öge değişimleriyle metin içerisinde tekrarı; bu kalıpların aynen veya türevleriyle sıralı cümle oluşturması her iki masalda da gözlenir. Masalarda ortak olarak gözlenen sözdizimsel yapı unsurlarından biri özne nesne yüklem veya nesne yüklem yapılarıdır. Bu iç cümleli aktarma cümlesi de sıralı cümle gibi sözlü anlatımda tercih edilen bir kalıp olarak görülebilir. Bunlar, standart dilden farklılaşma olarak değil yoğunlaşma olarak alınmalıdır. Öte yandan ses düzeyinde koşutluk sözlü anlatıma ahenk kazandıran bir unsur olarak her iki masalda da yoğun olarak gözlemlenir; özellikle hem ahengi hem cümlelerin dokusunu destekleyici unsur olarak neredeyse bütün cümlelerde örneklenir.

Bu ortak özellikler dışında her masalın kendi içerisinde bir koşutluk oluşturacak yapısal yinelemeleri barındırdığı söylenebilir. Metinlerde belli aralıklarla yinelenen fiil ve isimler metinde bağlayıcı bir koşutluk oluşturur. Söz dizimi koşutluklarında da cümle başı yinelemeleri başlığında da Pertev Naili Boratav'ın düzenlediği masalın daha zengin bir örneklem sunduğu görülür. Öte yandan dil zenginliği anlamında önemli ses ve yineleme kaynağı olan tekerleme bölümüyle Eflatun Cem Güney'in derlediği masal daha çeşitli örnekleri gözleme şansını sunar. Örneklerde bağlama unsurlarıyla ve zıt sözcüklerle oluşturulmuş koşutluk sınırlıdır. Her iki eserde da masalın hâl dönüşümlerini destekleyici anlamsal koşutlukların kullanıldığı, bunun için zarflardan yararlandığı görülür.

Masalarda dinleyenin kolay anlamasını sağlamak, anlatımı güzelleştirmek amacıyla koşutluğun hem yapısal hem anlamsal düzeyde etkin kullanıldığı, anlatıcıdan anlatıcıya, masaldan masala özellikle sözdizimsel koşutlukların değişebildiği görülür. Bu tespitler anlatıcıya göre değişse de ortak özellikleri olan bir masal üslubunun varlığına işaret eder. Öte yandan fonetik koşutluklar ve zengin yineleme biçimleri başta olmak üzere koşutluklarla zenginleştirilmiş masal dilinin şiir dilinin hazırlayıcısı olduğu açıktır.

Koşutluğun metni düzenlediği, bütünleştirdiği, ona bir denge ve simetri kazandırması metinsellik açısından tutarlılık ve bağdaşıklıkla tekabül eder ve metin dilbilimin de inceleme alanındadır. Bir öneri olarak masalların eğitim aracı olarak kullanıldığı Türkçe/Türk Dili Edebiyatı derslerinde dilin bu yapısal zenginliğinin dil eğitiminde sezdirilmesi beklenir. Özellikle edebi dilin türlere göre değişimi değerlendirilirken Türk edebiyatı örneklerinin koşut yapıları kullanma biçimleri de örneklenebilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Şerif (1986). *Edebiyatta Üslup ve Problemleri*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyüz, Metin (2023). Değişimsel Açından 'Yar Yüreğin Yar' Şiirinin Çözümlemesi. *Söylem Filoloji*. 8(2): 572-587.
- Gökalg Alparslan, Gonca (2012). 'Kerem Gibi' Şiirine Değişimsel Bir Bakış", *Şerif Aktaş'a Armağan*, Ankara: Kurgan Yayınevi.
- Aslan, Canan(2017). Oğuz Tansel'in Derlediği Masalların Türkçenin Sözvarlığı Bağlamında İncelenmesi". *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 27. 56 – 80.
- Baş, Bayram (2012).Türk Masallarının Söz Varlığı Üzerine Bir Değerlendirme. *Millî Folklor*, 24(93): 125-134.
- Boratav, Pertev Naili (1969). *Az Gittik Uz Gittik*. Ankara: Bilgi Kit. Yay.
- Boratav, Pertev Naili (1958). *Zaman Zaman İçinde*. İstanbul: Remzi Kit. Yay.
- Cook, Guy(2001). *The Discourse of Advertising*, Routledge.
- Crystal, David (2003). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge.
- Dilçin, Cem(2000). "Divan Şiirindeki Paralel ve Ortak Söz Yapılarından Metin Eleştirisinde Yararlanma". *Türkoloji Dergisi*. 13(1): 33-66.
- Güney, Eflatun Cem (1990). *Masallar*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Kerman, Zeynep (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.
- Kirszner, Laurie; Mandell, Stephen (1995). *The Brief Holt Handbook*. Harcourt Brace Collage.
- Koç, Nurettin (1990). *Yeni Dilbilgisi*. İstanbul: İnkılâp Yay.
- Mangır, Mediha (2023). Değişimsel Araçlar Açısından Necip Fazıl Kısakürek'in Şiirleri. *Turkish Studies Language*, 18(3), s. 1885-1906.
- Öztekin, Özge (2002). Divan Şiiri İle Değişibilim Arasında Yapısal Bir Köprü: Fuzûlî ve Bâkî Divanlarında Yer Alan Biçimbirimsel Yinelemeler. *Türkbilig*. 3: s. 83-105.
- Özünlü, Ünsal, (2001). *Edebiyatta Dil Kullanımları*, İstanbul: Multilingual Yay.
- Somacarrera, Pilar (2020). Barometer Couple: 'Balance and parallelism in Margaret Atwood's Power Politics' ". *Language and Literature: International Journal of Stylistics.*, 9(2): 135-149.
- Turan, Taner (2012). "Folklor ve Biçembilim", *Millî Folklor*, 2012, Yıl 24, Sayı 93, s.33)
- Ülsever, Şeyda (1990). Biçembilim: Bir Uygulama, *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, s. 95 – 99.
- Üstünova, Kerime (1998). Dede Korkut Destanları ve Sentaktik Paralelizmde Eksilteli Yapıların Rolü, *Bellekten*. 46(1): 161 – 169.

Edebiyatda Değişibilim

Prof. Dr. Ünsal Özünlü

Günce Yayınları

Berna Akyüz Sizgen

POSTMODERNİZM KAVŞAĞINDA

Selim İleri Romancılığı

Günce Yayınları

FEMİNİST EDEBİYAT KURAMI BAĞLAMINDA

GÜLTEN AKIN ŞİİRİ

GÖKAY DURMUŞ

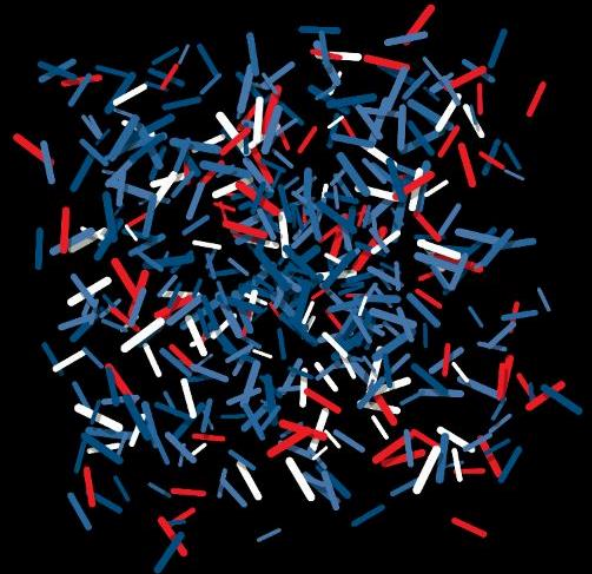


Günce Yayınları

FRANSIZCA VE TÜRKÇENİN SÖZDİZİMİ

KARŞITSAL VE DAĞILIMSAL BİR ÇÖZÜMLEME

Dr. Yusuf Topaloğlu



Günce Yayınları